خبرنامه

انجمن علمی فرش ایران

شماره یازدهم آذر ماه ۸۴

گزارش چهاردهمین نمایشگاه بزرگ فرش ایران

مؤسسه آموزش عالی جهاد دانشگاهی شعبه ارد کان

معرفی کتاب اصول طراحی و نقوش سنتی

خبر و گزارش تاسیس شعبه منطقه ای انجمن در تبریز و کاشان

اولین نمایشگاه و جشنواره دستبافت های عشایری برگزار شد

همکاری انجمن در برگزاری هم اندیشی هنر فرش فرهنگستان هنر

تاسیس انجمن ایرانی اخلاق در علوم و فناوری

شناسنامه تولید فرش راهکاری برای ارتقای کیفیت فرش دستباف

برگزاری هم اندیشی فرش در روزهای ۸ و ۹ آذر ماه در دانشگاه کاشان

بجای یادداشت سردبیر

نقد ذیل درزمان برگزاری نمایشگاه چهاردهم فرش به منظور ارائه در خبرنامه نمایشگاه تهیه شده بود که چون امکان نیافت در این شماره خبرنامه انجمن تقدیم می گردد.

چهاردهمین نمایشگاه بزرگ فرش دستباف ایران روز اول شهریور ماه ۱۳۸۴ در حالی افتتاح شد که دو نفر از مسئولین اصلی آن در بخش دولتی حضور نداشتند، بسیاری از مدعوین سال های قبل از جمله اصحاب دانشگاهی فرش و نهادهای مدنی و انجمن های غیر دولتی فرش نیز رسما دعوت نگردیده بودند. جا داشت رده های دیگر مدیریتی فرش، وزیر بازرگانی و نیز اولین رئیس مرکز ملی فرش کشور را که با عرضه توانمندیهای خود به پاسداری از هنری دیرینه از میهن اسلامی ایران تداوم بخشیده اند و هم در جهت پاسداشت خدماتی که آن دو نفر در مرحله گذار نظام فرش داشتند، به شرکت در افتتاحیه فرا می خواندند.

تجمع وظایف فرش و ادغام با حذف موسسات متصدی فرش و تمرکز آن در یک نهاد، هر چند که هنوز هم با چالش هایی روبروست، در دوره وزارت آقای شریعتمداری صورت پذیرفت و سازمانی به نام مرکز ملی فرش ایران در این وزارت تاسیس گردید و انتصاب فردی توانمند در راس آن، موجب شد که هر چند به صورت غیر ساختاری، رده آن تا سطح معاونت وزیر ارتقاء یابد و بسیاری از معضلات تجمیع در طول مدت یک سال و اندی بنحوی مرتفع گردد و به تشکیلات پیش بینی شده آن لباس واقعیت پوشانده شود.

آقای عرب سرخی هرچند مدت کوتاهی در این سمت باقی ماند. اما با نگاهی نظام مند تلاش بر آن داشت تا موضوعات گوناگون فرش را در پیوندی منطقی در راستای سیاستگذاری و برنامه ریزی و احدی برای نظام فرش کشور به کارگیرد. ابعاد فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی فرش را مد نظر داشت و صرفا جنبه بازرگانی آن را مورد توجه قرار نمی داد، هرچند که وجه غالب طی سیاستهای وزارت بازرگانی این مطلب بود.

در هر حال این موارد، قدرشناسی از ایشان را ایجاب می نماید.

در نقد و ارزیابی فعالیت های مرکز و ساختار آن با وجود این که زمان فعالیت آن محدود است، اشاره به نکاتی چند خالی از لطف نیست:

● تشکیلات اولیه مصوب مرکز، فاقد نظام ارزیابی و باز خورد است، همچنین پایلوت نموته در آن طراحی نگردیده تا بتوان امکان ترویج و آموزش و عملی کردن تصمیم ها و برنامه ها را در سطح جامعه فرشی فراهم کردوهم به عنوان آلترناتیوی در شرایط بحران و یا عامل کنترل در نظام فرش از آن استفاده کرد. سطح تشکیلاتی مرکز و رده سازمانی آن نیز در خور نظام فرش ایران نیست. البته در ملاقات با معاون اول رئیس جمهور و نیز وزیر بازرگانی و یاد آوری این موضوع، مشخص شد که آنها نیز در پی ارتقاء این سطح می باشند.

● نظام تعامل متقابل جامعه فرشی ایران و اقشار گوناگون آن با مرکز، پیش بینی نگردیده که باعث مبهم ماندن نحوه احقاق حق آسیب پذیرترین قشر فرشی که ۹۰٪ آنان را در بر می گیرد، می شود.

● علیرغم تمایل رئیس مرکز به تعامل با نهادهای علمی، آموزشی و پژوهشی و انجمن های خود جوش ذیربط، برخی زیر مجموعه های فعلی مرکز تمایل ضعیف تری را از خود نشان داده اند و با وجود داشتن برنامه های متعدد و جلسات کارشناسی و غیره، کمترین استفاده را از آنها در سطحی تعریف شده، مشخص و رسمی برده اند. این موضوع اولا با واگذاری امور به بخش های علمی کارشناسی غیر دولتی یا بهره گیری از آن مغایرت دارد، ثانیا از پتانسیل علمی تحقیقاتی گسترده این بخش در جهت ارتقای امور و کاربردی کردن دانسته های آن بهره گیری نمی شود و ثالثا موجب می شود همچنان افکار قدیمی و غیر علمی که اسرار ساختار کهنه نظام مدیریتی فرش را می پسندد و به روز کردن نظام فرش و تحولات مورد انتظار پس از تجمیع وظایف مدیریتی در مرکز را به فراموشی می سپارد و روز مرگی میلیان متمادی را به این مرکز توپا منتقل و ساختاری می نماید.

در پایان، از تلاش های ارزشمند آقایان شریعتمداری و عرب سرخی صمیمانه تشکر نموده و ضمن توجه دادن مسئولان بعدی وزارت بازرگانی و مرکز ملی فرش ایران، آمادگی این انجمن را در جهت همکاری صادقانه و تعامل لازم با ایشان به منظور ارتقاء هنر صناعی فرش و نظام آن در ابعاد گوناگون اعلام می دارد.

خبر

موافقت با تاسیس شعبه منطقه ای انجمن در تبریز و کاشان صفحه ۳

ملاقات هیات مدیره انجمن با رئیس جدید مرکز ملی فرش ایران صفحه ۳

تدوین دایره المعارف فرش ایران صفحه ۳

همکاری انجمن در برگزاری هم اندیشی هنر فرش فرهنگستان هنر صفحه ۳

اولین نمایشگاه و جشنواره دستبافت های عشایری برگزار شد صفحه ۶و۷

گزارش چهاردهمین نمایشگاه بزرگ فرش ایران

درگذشت استاد وظیفه رضائی صفحه ۳

تاسیس انجمن ایرانی اخلاق در علوم و فناوری صفحه ۲

هیات مدیره انجمن علمی فرش ایران برای ساماندهی فعالیت های کمیته ها و گروه های تخصصی خود آیین نامه زیر را تصویب نموده است

توضیح آن که کمیته های انجمن وظایف اداره امور اجرایی انجمن را به عهده دارند و گروه های تخصصی وظایف علمی و تخصصی را در هر یک از زمینه های مرتبط با فرش را پیگیری می نمایند

آیین نامه نحوه اداره گروهها و کمیته ها و شرح وظایف مسئولان آنها

شرح وظایف مسئولان گروه های تخصصی:

۱- برگزاری منظم جلسات گروه حداقل هر ماه یک بار

۲- پیگیری شرح وظایف مصوب گروه (که قبلا ضمیمه اساسنامه انجمن شده است)

۳- پیگیری ارائه حداقل یک مقاله برای فصلنامه علمی- پژوهشی انجمن توسط اعضاء گروه یا خارج از گروه هر سه ماه یک بار

٤- پیگیری ارائه سخنرانی علمی یا همایش علمی حداقل هر شش ماه یک بار

۵- پیگیری برگزاری کارگاه، کلاس، گروه کاری یا... حداقل هر شش ماه یک بار

٦- پیگیری تهیه و آماده سازی یک کتاب تخصصی هر سال حداقل یک مورد

۷- ارائه طرح تخصصی یا پروژه تحقیقاتی هر سال یک مورد براساس ضوابط کمیته آموزش و تحقیقات

۸- شرکت در همایش های تخصصی داخلی و خارجی در چارچوب سیاست های انجمن

۹- ارائه برنامه یا راه کار یا مشاوره در مسائل استراتژیک و اساسی موسسات تخصصی و اجرایی ذیربط و پیشنهاد به هیات مدیره

۱۰- ارائه اخبار ماهانه گروه به هیات مدیره

۱۱- پیگیری در جهت جلب حمایت یا مشارکت موسسات ذیربط در برنامه ها و امور گروه و انجمن

۱۲- ایجاد هماهنگی بین فعالیت های گروه با کمیته های انجمن و درصورت لزوم سایر قسمت ها

شرح وظایف مسئولان کمیته ها:

۱- انجام وظایف مسئولان گروه های تخصصی مندرج در بندهای شماره یک، شش، هشت، نه، ده، یازده گروه های تخصصی (با تغییر لفظ گروه به کمیته)

۲- حمایت و پشتیبانی از برنامه های تخصصی گروه ها و واحدهای انجمن و ایجاد هماهنگی لازم جهت اجرای آنها در صورت سنخیت با وظایف انجمن و کمیته

۳- پیگیری جهت تأمین لوازم و تهیه مقدمات اجرائی برنامه های مصوب گروه ها و کمیته ها از طریق مجاری مربوط

٤- ایجاد هماهنگی بین فعالیت های کمیته و هیات مدیره با سایر بخش های لازم.

شرایط مسئولان گروه ها:

۱- مسئولان گروه ها (مدیر، جانشین و دبیر) از بین اعضاء پیوسته آن گروه و با انتخاب اکثریت آنها به مدت دو سال انتخاب می گردند.

۲- مدیر گروه لازم است عضو هیات علمی دانشگاه یا مرکز پژوهشی با حداقل مدرک کارشناسی ارشد بوده و یا این که دانشجوی دوره دکتری یا استاد کار تخصصی (متخصص خبره) با حداقل ده سال سابقه فعالیت باشد.

۳- جانشین مدیر گروه همان شرایط مدیر گروه را دارد.

٤- دبیر گروه لازم است عضو پیوسته انجمن باشد.

شرایط مسئولان کمیته ها:

۱- مسئولان کمیته ها (مدیر و دبیر) از بین اعضاء پیوسته انجمن و با انتخاب هیات مدیره به مدت دو سال انتخاب می گردند.

۲- مسئولان کمیته ها باید حداقل دارای مدرک کارشناسی ارشد یا استاد کار تخصصی (متخصص خبره) با حداقل پنج سال سابقه کار در زمینه تخصصی باشند.

مزایا و امکانات:

- گواهی انجام خدمات به موسسه متبوع به منظور بهره مندی از امتیازات مربوط
- گواهی یا معرفی به همایش ها و برنامه های علمی و تخصصی مربوط
- پرداخت هزینه های صورت گرفته به دو صورت موردی یا پروژه ای
- اعطای یادداش در خصوص فعالیت های ویژه و بیش از حد انتظار (به تشخیص هیات مدیره)
- امکان استفاده از بورس یا مزایای ارائه شده به انجمن براساس شرایط مصوب
- استفاده از سایر مزایایی که در اختیار انجمن قرار می گیرد بر اساس شرایط مصوب
- پرداخت هزینه ایاب و ذهاب مسئولان و اعضاء ساکن در شهرستان گروه ها و کمیته ها و واحدهای انجمن در برنامه های رسمی با ارائه بلیط اتوبوس یا قطار
- اعطای حداکثر ۱۰٪ اعتبار طرح ها و پروژه های تحقیقاتی به مسئول یا عضو انجمن که با پیگیری موجب اختصاص طرح به انجمن گردیده باشند.
- حمایت از طرح ها و پروژه ها که ۵ تا ۱۰٪ اعتبار آن به حساب انجمن واریز و توسط اعضاء یا هواداران انجمن اجرا می شود.

نکته:

۱- امکانات دفتری و تجهیزات انجمن با هماهنگی قبلی با کمیته اداری مالی برای اجرای برنامه و جلسات گروه ها و کمیته ها در اختیار آنها قرار می گیرد.

۲- برای هر واحد انجمن، فایل و ملزومات دفتری جداگانه در دفتر انجمن وجود دارد که در اختیار مسئول واحد است.

۳- برای امور پذیرایی برگزاری هر جلسه تخصصی گروه یا کمیته یا واحد فعلا تا سقف ده هزار تومان توسط کمیته اداری و مالی پرداخت می شود.

٤- کمیته آمار و اطلاعات با همکاری خبرنامه، اخبار و اطلاعات مسائل مختلف فرش ایران و جهان از جمله همایش ها و رویدادها و جلسات علمی و ... پیش از زمان برگزاری آنها و حداقل هر دو هفته یک بار در اختیار هیات مدیره، مسئولان گروهها و کمیته ها و واحدهای دیگر انجمن قرار می دهد.

۵- لازم است مسئولان کمیته ها، گروه ها و واحدهای انجمن پست الکترونیک خود را در اختیار دفتر انجمن و کمیته آمار و اطلاعات قرار دهند تا بطور منظم از طریق آن اطلاعات لازم را دریافت نمایند.

در راستای تحقق اهداف و اساسنامه موجود انجمن، آیین نامه ایجاد شعب منطقه ای به شرح ذیل به تصویب هیات مدیره انجمن علمی فرش ایران رسیده است. منطقه به استان یا شهرستانی گفته می شود که واجد شرایط ایجاد شعبه براساس این آیین نامه باشد. اگر شعبه در حد استان باشد مرکز استان مرکز آن است.

آیین نامه نحوه ایجاد شعب منطقه ای انجمن علمی فرش ایران

الف- شرایط ایجاد شعبه در یک منطقه:

۱- حضور و عضویت حداقل ده عضو پیوسته و یا هفت عضو پیوسته و پنج عضو وابسته.

۲- وجود یک دوره کارشناسی یا کاردانی فرش در منطقه به اضافه حداقل ده عضو دانشجویی و یا پنج عضو مرتبط

۳- وجود حداقل یک عضو حقوقی در منطقه

٤- داشتن محل مناسب با امکان ارتباط تلفنی برای انجمن (ترجیحا در یک مرکز آموزشی یا پژوهشی)

ب- شرح وظایف:

۱- برگزاری جلسات منظم ماهانه یا هفتگی تخصصی و عمومی

۲- ارائه حداقل دو مقاله علمی در سال به فصلنامه انجمن

۳- ارائه یک سخنرانی علمی در زمینه های مختلف فرش یا کارگاه آموزشی یا میزگرد تخصصی حداقل هر شش ماه یک بار

٤- ارائه یک طرح پژوهشی و یا همکاری در یک طرح پژوهشی منطقه ای در سال

۵- ارائه اخبار و گزارش های علمی، هنری و فرهنگی ذیربط به صورت ماهانه به هیات مدیره انجمن

٦- انجام سایر فعالیتهای مندرج در اساسنامه انجمن یا هماهنگی با هیات مدیره انجمن

ادامه در صفحه ۳

ادامه از صفحه ۲

۷- ارائه آمار و گزارش سالانه فعالیت ها به هیات مدیره در اسفند ماه هر سال

ج – نحوه اداره شعبه و مدیریت آن:

۱- در اولین جلسه، اعضای پیوسته و وابسته شعبه با حضور یکی از اعضای هیات مدیره یا نماینده آن، از بین خود سه عضو پیوسته یا دو عضو پیوسته و یک عضو وابسته را که به لحاظ علمی و نیز مدیریتی و قدرت هماهنگی توان لازم را داشته باشند، با رای گیری مخفی
انتخاب و صورتجلسه آن را به همراه تعداد آراء کاندیداها به هیات مدیره ارائه می نمایند.

۲- هیات مدیره ظرف مدت ۱۵ روز، یک نفر از آنها را به عنوان دبیر شعبه و یک نفر را به عنوان جانشین دبیر و نفر دیگر را به عنوان خزانه دار به مدت دو سال منصوب می نماید.

۳- سه نفر منتخب، کمیته اجرائی شعبه را تشکیل می دهند و مسئولیت اجرائی وظایف محوله و اجرای آیین نامه شعبه را بر عهده دارند و پاسخگوی هیات مدیره انجمن نیز می باشند.

٤- حق عضویت اعضا یا حامیان شعبه و نیز کمک دستگاه ها و موسسات منطقه ای به شعبه و درآمدهای تخصصی، مشاوره ای و تحقیقاتی شعبه با هماهنگی خزانه دار کل انجمن در اختیار خزانه دار شعبه قرار می گیرد و هزینه های شعبه از این طریق تامین می گردد و خزانه دار کل تعهدی برای پرداخت هزینه های شعبه ندارد.

تبصره ۱- در صورتی که انجمن بتواند کمک هایی را برای شعب و مناطق جذب کند، در اختیار آنان قرار خواهد داد.

تبصره ۲- در صورتی که یکی از اعضای کمیته اجرایی شعبه به دلیل استعفا یا داشتن مشکل خاص یا عدم هماهنگی با هیات مدیره انجمن یا دلیل دیگری کنار رود، هیات مدیره می تواند از بین دو نفر علی البدل یا با انتخاب مجدد، ضمن تکمیل کمیته، تغییرات لازم اعمال نماید.

این آیین نامه در سه بخش و پانزده بند و دو تبصره در تاریخ ۳ /۸٤/۷ به تصویب هیات مدیره رسیده و از تاریخ تصویب قابل اجرا است.

موافقت با تاسیس شعبه منطقه ای انجمن در تبریز و کاشان

در راستای تصویب آیین نامه نحوه تشکیل شعب انجمن در مناطق مختلف کشور، هیات مدیره انجمن با درخواست جواد پورنامی، مدیر گروه فرش دانشگاه هنر اسلامی تبریز، برای تاسیس شعبه منطقه ای انجمن علمی فرش در تبریز موافقت نمود. همچنین هیات مدیره انجمن با ارسال نامه ای به دکتر اکبری، رئیس جدید دانشکده هنر و معماری دانشگاه کاشان، از ایشان نتیجه بررسی صورت گرفته در خصوص تاسیس شعبه انجمن علمی فرش در منطقه کاشان را خواستار شدند.

درگذشت استاد وظیفه رضائی

با خبر شدیم که استاد حسن وظیفه رضائی از اساتید فرش در مشهد مقدس دار فانی را وداع گفت . خبرنامه انجمن این ضایعه را به جامعه هنری فرش و خانواده ایشان تسلیت عرض نموده و از خداوند برای ایشان غفران و رحمت و برای بازماندگان صبر مسئلت می نماید. مطلب زیر توسط فرزند ارشد ایشان، شهرام وظیفه رضایی، که خود نیز از اهل هنر و ادب بوده و از جمله شعرای این مرز و بوم هستند ارسال شده است.

شادروان استاد حسن وظیفه رضائی فرزند تقی در ۲۱ خرداد ۱۳۲٤ در شهر تبریز دیده به جهان گشود. ایشان از سنین کودکی به فراگیری حرفه و هنر طراحی نقشه فرش و قالی همت گماشت. استاد او آقای ممقانی بودند. در سال ٤۸-۱۳٤۷ افتخار طراحی نقشه های فرش مسجد النبی مدینه مکرمه را بعهده داشت. در بازار سرای بوعلی نو دارای حجره بود که در آن حجره اقدام به طراحی و نقشه کشی می نمود. به مدت چهار سال بطور شبانه روزی اقدام به طراحی نقشه فرش شبستان اعظم مسجد سلطان قابوس شهر مسقط کشور عمان به مساحت حدود پنج هزار متر مربع نمود که بعنوان بزرگترین فرش جهان لقب گرفت و ایشان افتخار طراحی بزرگترین فرش جهان را به یدک می کشید. آن مرحوم با خلوص نیت این پروژه عظیم را با همکاری دوستان دیگر خود همچون آقای پاکدست و به سلامت به انجام رسانید. ایشان بنا به ماموریت اداری از سال ۸۳ به شهر مقدس مشهد منتقل شد و یک سال و اندی در آن شهر تنها به زندگی می پرداخت که سرانجام در تاریخ ۸٤/۵/۲٤ در سن ٦۰ سالگی دار فانی را وداع گفت.

ملاقات هیات مدیره انجمن با رئیس جدید مرکز ملی فرش ایران

در تاریخ ۱۰ مهر ۸٤ اعضای هیات مدیره انجمن علمی فرش ایران با دکتر فرجی، رئیس مرکز ملی فرش ایران، ملاقات نموده و ضمن تبریک انتصاب ایشان به این سمت در مورد موضوعات جاری فرش و نحوه همکاری انجمن با مرکز ملی فرش ایران به بحث و گفتگو پرداختند. از جمله موضوعات مورد بررسی، تدوین دایره المعارف فرش، فصلنامه گلجام، همکاری در طرح های تحقیقاتی فرش، همکاری در طرح برنامه ریزی جامع آموزش فرش، همکاری در برگزاری جشنواره ها و سمینارها و کارگاه های آموزشی و اجرای برنامه های آموزشی بود.

تدوین دایره المعارف فرش ایران

تهیه، تدوین و انتشار مجموعه ای مرجع و در خور جایگاه صنایع فرش ایران همواره دغدغه ای اساسی در اذهان صاحبنظران و دست اندر کاران این صنعت عظیم ملی بوده است. به منظور هویت بخشیدن به این تفکر اساسی و تدوین دایره المعارف فرش ایران میان دو نهاد تحقیقاتی، دانشنامه بزرگ فارسی و انجمن علمی فرش ایران، زمینه های همکاری دو جانبه فراهم آمده است. بدین منظور جلسه ای با حضوردکتر چیت سازیان، دکتر آشوری، دکتر بصام و ذریه زهرا از انجمن علمی فرش ایران، و دکتر نائینی، دکتر بنی هاشمی و بهلولی از بنیاد دانشنامه بزرگ فارسی در دفتر معاونت پژوهشی بنیاد تشکیل شده و روند کار مورد بحث و بررسی قرار گرفت . برای تحقق و اجرائی شدن فرآیند های کار با دستگاههای اجرائی توسط انجمن فرش ارتباط برقرار شده است و در مواردی نیز سایر مراکز و ارگانها آمادگی خود را برای مشارکت کار اعلام نموده اند و نتیجه گیری و اعلام نوع مشارکت را متعاقبا اعلام خواهند کرد.

همکاری انجمن در برگزاری هم اندیشی هنر فرش فرهنگستان هنر

در جلسه ای با حضور دکتر نامور مطلق، درودچی و یاورزاده از فرهنگستان هنر و دکتر آشوری، دکتر چیت سازیان، دکتر منتظر و نیکویی از انجمن و کریمی ماچیانی از مرکز ملی فرش ایران نحوه همکاری انجمن و مرکز ملی فرش با هم اندیشی مورد تبادل نظر قرار گرفت و قرار شد دو نفر از اعضای کمیته علمی هم اندیشی از سوی انجمن معرفی گردیده و انجمن اعضای خود را به ارسال مقالات ذیربط ترغیب نماید و همچنین در برگزاری هم اندیشی همکاری به عمل آورد. هم اندیشی هنر فرش در تاریخ ۸ آذر ماه سال جاری در کاشان برگزار خواهد شد.

جناب آقای الله دادنایب رئیس محترم انجمن علمی فرش ایران

درگذشت والده مکرمه جنابعالی که عمری با برکت در تربیت فرزندان ارزشمند را سپری کرد به خانواده محترم و آن برادر ارجمند تسلیت گفته برای آن مرحومه غفران و رحمت و برای بازماندگان صبر و اجر از درگاه ایزد منان مسئلت می نماید.

هیات مدیره انجمن علمی فرش ایران

مقاله

مقاله زیر را خانم شیرین نیرومند لوماج برای ما ارسال کرده اند. هرچند که در این مقاله اشاره ای به منابع و مآخذ مورد استفاده نشده است، ولیکن از آنجا که مطالب آن برای برخی خوانندگان ممکن است مورد توجه باشد در اینجا به چاپ رسیده می شود.

«مقایسه گروههای صنعتی در کشور»

مقدمه

برای تحلیل، بررسی و سیاست گذاری توسعه صنعتی ضرورتاً باید صنایع را از یکدیگر تفکیک نمود. براساس طبقه‌بندی مورد استفاده در این مقاله صنایع کشور را می‌توان به دو دسته اساسی زیر تفکیک نمود:

۱- صنایع دستی و سنتی ۲- صنایع کارخانه‌ای

هر گروه از این دو دسته خود به دو بخش تقسیم می‌شوند. از یک طرف می‌توان بین صنایع دستی و سنتی تفکیک قائل شد و از طرف دیگر نیز می‌توان صنایع کارخانه‌ای را به کوچک و بزرگ تقسیم نمود. نمودار زیر تفکیک صنایع کشور را از نظر ساختار تولید به بخش‌های چهارگانه نشان می‌دهد.

صنایع صنعتی و سنتی:

این صنایع بازمانده دوران توسعه نیافتگی اقتصاد کشورند. تحول صنعتی در کشورهای مختلف جهان نشان داده است که این صنایع به مرور زمان متحول شده، و یا به صنایع بزرگ تبدیل می‌شوند و یا تکنولوژی تولید خود را تغییر می‌دهند. بنابراین گستردگی این صنایع در کشور را می‌توان به عنوان یکی از ملاکهای توسعه‌نیافتگی صنعتی به شمار آورد.

از ویژگی‌های مهم صنایع صنفی و سنتی می‌توان به اتکای شدید آنها به نیروی کار (کاربری)، عدم وجود نیروی آموزش‌دیده، استفاده از فناوری ساده و عمدتاً مبتنی بر انرژی طبیعی، فقدان شرکت‌های رسمی، مدیریت فردی، فقدان سازماندهی رسمی و تقسیم کار، تولید مبتنی بر روابط خانوادگی و ارتباط شدید مدیریت و مالکیت، اشاره کرد.

این صنایع عمدتاً در شهرها و بعضاً روستاها متمرکزند و تعداد بسیار محدودی نیروی کار در اختیار دارند. تولید این صنایع عمدتاً مبتنی بر سفارش است و محدوده فروش آنها غالباً از شهر محل استقرار خود فراتر نمی‌رود. بخش قابل توجهی از صنایع را که کارکنان آن عموماً ۹-۱ نفرند و بالغ بر ۳۲۷۷۲۵ کارگاه می‌باشد، این رشته از صنایع تشکیل داده است. علی‌رغم اینکه این گروه از صنعت نقش بااهمیتی در اقتصاد کشور دارند و در عین حال تولید و مصرف آن عمدتاً با طبقات محروم جامعه پیوند دارد، ولی باید پذیرفت که در جریان تحول صنعتی کشور از بین رفتنی هستند و لذا برای حفظ موقعیت آنها ضروری است که کمک های فنی و کمک‌های خاصی به آنان شود. این بخش از صنعت کشور ضعیف‌ترین بخش صنعتی است و در جریان تلاطمهای اقتصادی ضربه‌پذیری شدیدی دارند. گذشته از آن درآمد صاحبان این صنایع بسیار محدود است و بخش مهمی از آنها معمولاً قادر به ایجاد پس‌اندازهای قابل توجه و ایجاد کارگاههای بزرگتر نیستند.

گذشته از نکات فوق این گروه از صنایع شدیداً بومی شده‌اند و با فرهنگ و جامعه پیوندی با گسستنی دارند.

وابستگی آنها بسیار محدود و لذا در دوران‌های کمبود ارزی دچار نوسانات شدید نمی‌شوند. این گروه از صنایع عمدتاً زیر پوشش وزارت بازرگانی قرار دارند.

صنایع دستی:

تولید در این گروه از صنایع شدیداً متکی به مهارت های نیروی کار است و نقش ماشین در تولید آنها نسبتاً ناچیز است. تعداد کارکنان این گروه از صنایع معمولاً کم، ولی می‌تواند در کارگاههای بزرگ نیز متمرکز شود. تفاوت اصلی این گروه از صنایع با صنایع صنفی و سنتی در یکتا بودن روش تولید آنها است. صنایع دستی تبلور بخشی از فرهنگ و تاریخ یک کشور است و لذا تولیدات آن جدا از مسئله اقتصادی یک تولید فرهنگی نیز به شمار می‌رود. گسترده بودن این صنایع برخلاف صنایع سنتی و صنفی نشانگر توسعه‌نیافتگی کشور نیست و لذا اهمیت دادن سیاست‌گزاری جهت گسترش آنها ضرورت است. محور تولید در این صنایع مهارت‌های انسانی است که این مهارت‌ها نیز عمدتاً در بطن کار بدست می‌آید. با گسترش صنایع دستی، به مرور زمان شکل سنتی این گروه زایل شده و به تدریج تشکیلات حقوقی، مالی و بازاریابی جدید بدست می‌آورند و وارد بازارهای جهانی می‌شوند.

صنایع کوچک:

مفهوم صنایع کوچک در کشورهای مختلف با یکدیگر تفاوت دارد. ولی در ایران جدا از تعدد مفاهیم و تعاریف، استباط‌های اشتباه نیز وجود دارد که عمدتاً معلول برخورد اشتباه سیاستگزاران صنعتی در قبل از انقلاب بوده است. گروهی صنایع کوچک را با صنایع صنفی و دستی یکی می گیرند و همین مسئله موجب مشکلات زیادی می‌شود. دنیای صنعتی به صنایع کوچک با دید دیگری می‌نگرد و در واقع یکی از پایه‌های اساسی توسعه صنعتی کشورهای توسعه یافته را تشکیل می‌دهد. تعریف مرکز آمار ایران از صنایع کوچک (صنایع با ۹-۱ نفر کارکن) این مسئله را دامن زده است و ریشه‌های مخالفت با گسترش صنایع کشور را شکل داده است. هرچند که تعریف مرکز آمار ایران یک تعریف آماری و کمی است ولی متأسفانه جامعه تحلیل‌گر و محقق از آن برداشت محتوایی کرده است.

صنایع کوچک از یک طرف از صنایع سنتی، صنفی و دستی متمایز و از طرف دیگر با صنایع بزرگ متفاوت است. در واقع صنایع کوچک طیف موجود بین این دو گروه از صنایع است.

بنابراین اگر صنایع بزرگ کشور را فعلاً از نظر تعداد کارکن به صنایع با ۵۰ نفر کارکن و بیشتر متمایز کنیم، صنایع کوچک دارای ویژگی‌هایی به شرح زیر خواهد بود:

۱- زیر ۵۰ نفر کارکن در استخدام خود دارند.

۲- از روش‌های تولید مکانیزه بهره گیری می کنند.

اگر این دو ملاک را جهت تعریف صنایع کوچک بپذیریم می‌توان ویژگی‌های زیرا را برای آن در نظر گرفت:

مدیریت در صنایع کوچک عمدتاً فردی است و تقسیمات مدیریت و هیات مدیره معمولاً وجود ندارد.

به دلیل مکانیزه بودن خط تولید معمولاً تعداد کارکنان واحد بیش از ٤ نفر است.

تقسیم کار محدود و بعضاً گسترده و مشخصی در این صنایع وجود دارد.

لزوماً براساس سفارش انجام می‌شود و عمدتاً دارای محتوای تکنولوژیک بالایی است.

تولیداتی که براساس سفارش انجام می‌شود عمدتاً دارای محتوای تکنولوژیک بالایی است.

قادر به اعمال استانداردهای تولید هستند.

اعمال مدیریت در این واحدها از قید و بندهای مدیریت سنتی رها شده و روش‌های عملی جای خود را باز کرده است. ضمناً در بخشی از این صنایع تولید کاملاً متکی به روش‌های جدید و عملی انجام می‌شود و لذا کاملاً قابلیت صادرات و رقابت در بازارها جهانی را دارند.

صنایع بزرگ:

این گروه از صنایع بیش از ۵۰ نفر کارکن دارای ویژگی‌های به شرح زیرند:

عمدتاً از سرمایه انبوه استفاده می کنند و تولید آنها سرمایه‌بر است.

تولید انبوه است و به بازارهای بزرگ عرضه می‌شود .

مدیریت و مالکیت از یکدیگر جدا و واحد تولیدی دارای شکل حقوقی مشخص است.

نحوه مالکیت عمدتاً دولتی است (در شرایط فعلی

ادامه در صفحه ۶

شناسنامه تولیدفرش راهکاری برای ارتقای کیفیت فرش دستباف

ناصر رسولی علویه

فرش و قالی ایران از دیرباز به خاطر داشتن رنگ‌های طبیعی و اصالت طرح و کیفیت بالای الیاف به کار رفته آن شناخته شده بود. کیفیت قالی‌های بافته شده در نظام کارگاهی و مجتمع‌های قالی‌بافی، به دلیل مشخص بودن نام کارخانه گاهی توسط مارک روی فرش و در بعضی موارد با استفاده از طرح‌ها و رنگ‌های خاص مورد استفاده قالیبافان مشهور، همواره بالا بوده و هرگز صاحب کارخانه یا کارگاه مشهور و نامدار راضی به افت کیفی فرش تولیدی خود نبود.

از چند سال گذشته که قوانین جدید در مورد فرش وضع شد مخصوصاً بیمه کارخانجات و مجتمع های قالی‌بافی از یک طرف و وجود قوانین دست و پا گیر صادرات و با وجود آمدن رقبای قوی در بازارهای جهانی و پایین بودن دستمزدهای قالیبافان و کاهش ارزش افزوده فرش، کارخانجات و مجتمع‌های قالی‌بافی بعد از تحمل ضرر و زیان های بسیار مجبور به تعطیل مراکز تولید شدند و اغلب تولید کنندگان اقدام به تولید خانگی و غیر متمرکز نمودند. در این راستا بافندگان تک‌باف در خانه‌ها و منازل شخصی بدون رعایت استانداردهای لازم در طرح، رجشمار، رنگ، ابزار و دار قالی و مصالح و مواد اولیه اقدام به بافت فرش‌ها و قالی‌هایی با کیفیت بسیار پایین کردند. اوایل این افت کیفی فرش زیاد مشهود نبود ولی بعداً به دلیل افزایش افت کیفیت مخصوصاً در خامه‌ها و ابریشم و به طور کلی مواد اولیه به کار رفته، ایرادها و مشکلات زیادی در فرش آشکار شد. از جمله این ایرادها، بافتن فرش‌های ترنج دار و یا سردار شروع شد که این عیوب باعث بوجود آمدن شغل جدیدی در شاخه مرمت فرش به نام دفه زنی گردید و ایرادها و اشکالات دیگری مانند دو رنگ بافته شدن، عدم استفاده از مصالح یک دست و بسیاری عیوب دیگر بوجود آمد که در مقالات و سمینارها بیشتر به آنها اشاره شده است.

اکنون نظام صنعتی اجتماعی و ارزش افزوده پایین تولید اجازه نمی‌دهد که مراکز قالی‌بافی مثل سال های قبل از انقلاب شروع به کار نماید چرا که سرمایه‌گذار با بکارگیری سرمایه خود در شاخه های دیگر صنعتی و با بهره‌گیری کمتر از نیروی انسانی نسبت به قالی‌بافی، سود و درآمدهای زیاد بدست می‌آورد. لذا قالی و فرش بیشتر به صورت غیر متمرکز تولید خواهد شد.

در تولید غیر متمرکز امکان آموزش بافندگان در منازل یا وجود ندارد و یا اگر هم امکان داشته باشد در مناطق خیلی کم استقبال خواهد شد.

چرا که فردی که مشغول به کشاورزی یا دامداری است و قالی‌بافی را شغل دوم و کمک خرج خود می داند به هیچ وجه وقت خود را در اختیار آموزش دهندگان نخواهد گذاشت. یا کسانی که عشایر هستند و در حال کوچ می‌باشند چطور می‌توان در یک محیط جمع کرد و آموزش داد. با توجه به مسایل فوق شناسنامه تولید فرش به نهادها و ارگان‌های دست‌اندرکار فرش پیشنهاد می‌شود. البته لازم به توضیح است که اخیراً برچسبی به نام شناسنامه فرش به مرکز فرش پیشنهاد شده بود که فقط مشخصات فرش در آن درج و به پشت فرش می‌چسبید.

شناسنامه فرش عبارت است از دفترچه‌ای که دارای شماره هست و این شماره برروی قالی بافته می‌شود و در این دفترچه نام و امضاء شخص حقیقی، طراح قالی، فروشنده مصالح و مواد اولیه و رنگرزی، نوع رنگ به کار رفته، نام تمام افراد و دست‌اندر کاران تکمیل کننده درج گردیده و بعد از تایید اتحادیه تولیدکنندگان به همراه فرش به خریدار فرش تحویل داده شود.

از مزایای این دفترچه موارد بسیاری است که برای نمونه به موارد زیر اشاره می‌شود:

در مورد طراحی به طور کلی طراحان کپی کار به تدریج و خود به خود از میان رفته و طراح مجبور به ابتکار عمل جدید در هر طرح می‌باشد.

تولید کننده مواد اولیه و مصالح از عرضه مواد پلی استر دار و ابریشم و نخ نامرغوب دوری کرده و همواره الیاف مرغوب به بازار ارائه خواهد کرد.

تولید کننده به دلیل مورد شناسایی قرار گرفتن، از کاستن رجشمار و استفاده از مصالح و مواد اولیه نامرغوب دوری کرده و نهایت در مرحله بافت را انجام می‌دهد.

در مراحل تکمیل نیز به دلیل مشخص بودن هویت افراد در شناسنامه از انجام کار مضایقه نکرده و در نهایت فرش و قالی با بهترین کیفیت تولید و آماده خواهد شد.

در مورد شناسنامه نیازی به اجبار توسط ارگان‌های ذیربط وجود ندارد چرا که با یک تبلیغات معمولی و آگاهی دادن مردم، مصرف‌کنندگان رغبت به خرید قالی با شناسنامه نشان داده و این تشویقی برای تولید کنندگان هست که برای فرش خودشان شناسنامه تهیه نمایند.

از دیگر مزایای شناسنامه وجود امنیت قالی برای مصرف‌کنندگان از نظر سرقت اموالشان بوده که به راحتی قابل شناسایی برای مسئولین نیروی انتظامی می‌باشد.

بنابراین با بکارگیری شخصیت افراد و دست اندرکاران تولید، با نام حقیقی خودشان به راحتی می‌توان با استفاده از شناسنامه تولیدفرش، کیفیت فرش را با صرف هزینه بسیار کمتر افزایش داد.

آشنایی با دانشگاهها و مراکز آموزش عالی

مؤسسه آموزش عالی جهاد دانشگاهی شعبه اردکان

گروه فرش مؤسسه آموزش عالی جهاد دانشگاهی شعبه اردکان در سال ۱۳۷۵ با پذیرش ۲۰ نفر دانشجو در رشته کارشناسی فرش گرایش طراحی فرش فعالیت خود را آغاز کرده و در تیر ماه ۱۳۷۹، ۱۲ نفر از آنها به عنوان اولین فارغ التحصیلان کارشناسی فرش کشور از این مؤسسه فارغ التحصیل شدند. تا پایان نیمسال دوم ۸۲-۸۳ تعداد ۱۱۰ نفر در مقطع کارشناسی طراحی فرش این مؤسسه فارغ التحصیل شده و به بازار کار معرفی شده اند. اکثر فارغ التحصیلان این گروه در شاخه های مرتبط با فرش از جمله طراحی فرش، کارشناسی در سازمانهایی مثل جهاد کشاورزی، شرکت سهامی فرش، کمیته امداد امام خمینی و تدریس در هنرستانها و مراکز آموزشی فرش کشور مشغول شده‌اند.

علاوه بر دوره کارشناسی فرش در گرایش طراحی، این مؤسسه از مهر ماه سال ۱۳۸۲ در گرایش بافت فرش در مقطع کارشناسی جذب دانشجو داشته است. از بهمن ماه سال ۱۳۷۷ نیز در مقطع کاردانی فرش دستباف نیز از طریق دانشگاه جامع علمی- کاربردی جذب دانشجو داشته که تا کنون ۱۴۲ نفر در این مقطع از این مرکز فارغ التحصیل گشته اند. البته از مهر ماه سال ۱۳۸۲ جذب دانشجوی کاردانی علمی- کاربردی فرش دستباف از طریق آزمون سراسری دانشجو صورت می گیرد.

آمار کل دانشجویان شاغل به تحصیل گروه فرش دستباف مؤسسه اردکان تا نیمسال اول تحصیلی ۸۴-۸۳ به شرح ذیل می باشد: کارشناسی فرش گرایش طراحی ۱۹۶ نفر، کارشناسی فرش گرایش بافت ۵۷ نفر، کاردانی علمی- کاربردی فرش دستباف ۱۱۵ نفر

در حال حاضر این گروه دارای ۳ عضو هیات علمی تمام وقت و ۳ عضو هیات علمی پاره وقت و ۲ نفر مربی آموزشیار می باشند و در هر نیمسال بطور متوسط از ۴۰ نفر اساتید استان به صورت مدعو استفاده می نماید. در هر نیمسال بطور متوسط ۵ مدرس بصورت پروازی جهت تدریس دروس تخصصی فرش از تهران دعوت می گردد که از جمله آنها آقایان جزی زاده، درودچی، تامسون، زوله، اله داد، کریم میرزائی و خانمها عرب زاده، عبدلی و نصیری هستند.

گروه فرش این مؤسسه هر سال در نمایشگاههای مختلف فرش دستباف کشور از جمله نمایشگاه بین المللی تهران، جشنواره قالی کیش، نمایشگاه فرش دستباف اصفهان به طور مستمر با ارائه

ادامه در صفحه ۶

سخنرانی

بخش هایی از سخنرانی آقای جیت مناز در نمایشگاه فرش در تاریخ ٤ شهریور ١٣٨٤

وقتی می‌خواهید در مورد فرش نوآوری کنید یک بخش از آن با کار آفرینی همسو می‌شود. شما باید این مسیر را پیدا کنید. اما مطمئن باشید در حرکتی که رو به نوآوری می کنید با قانون اینرسی روبرو می‌شوید. یعنی آن قانون فیزیک است که دائماً هر چیزی میل دارد در وضعیت قبلی خودش باقی بماند. اگر شما سوار یک اتوبوس بشوید وقتی اتوبوس در حال حرکت است شما هم در اصل در حال حرکت هستید و با حرکت اتوبوس هم سو هستید. اگر راننده اراده کند تا توقف کند شما نسبت به میل گذشته‌تان که حرکت بود به سمت جلو پرتاب می‌شوید. جامعه همیشه اینرسی داشته و نمی‌توانیم آن را دفعتاً دچار تغییر کنیم. اگر برای شما جوانان نوآوری مهم است آن سنت‌ها را هم لحاظ کنید که آن‌ها فرهنگ و زمینه‌های ماست. اساتید شما بارها تاکید کردند که این درس‌های دانشگاهی خیلی محدود است و شاید خلأ‌هایی باشد که برایتان می‌گویند. مهم‌ترین رکنی که برای دانشجویان باید مد نظر گرفته شود این است که تحقیقات داشته باشند. اگر تحقیقات نکنید نمی‌توانید جذب شوید. چون باید دقیقاً با ذهنیت های خودتان آن را تطبیق دهید و بتوانید به آن دلیل، چون یکی هستید در اجتماع طالب پیدا کنید.

اگر قرار باشد از خودتان انتظار پائین داشته باشید یقیناً عملکردتان ناچیز خواهد بود. اگر شما به خودتان توجه پیدا نکنید، قرار است چه کسی به شما توجه پیدا کند؟ اگر از شیپورتان برای نواختن استفاده نکنید دیگری از آن به عنوان یک زباله دان استفاده می کند. برای اینکه از علم به تحقیق و بعد به اجرا ورود بکنید نیازمند یک تعامل است. رابطه تان را با مراکز ملی فرش و نهادهای تصمیم گیری، اجرایی، صادراتی، داخلی از نوع فرآیند قرار بدهید و بروی هم تاثیر بگذارید.

امروز یکی از بخش‌هایی که شما باید با آن ارتباط داشته باشید بازار است. منظور آن بخش از اقتصاد مردمی را که مردم عهده‌دار آن هستند و سرمایه‌های مردمی در آن جریان دارد. نمایشگاه آن جایی است که در آن تعامل ایجاد می شود. توانایی‌ها در عرصه دید دیگران قرارمی گیرد و در نهایت یک نوع ارتباط نزدیک و درست ایجاد می شود. خوب ما که نمایشگاه را فروشگاه کردیم. حالا این نمایشگاه را که می بینیم بیش از حد فرش در آن انباشته شده است. جالب این است که شما الان این مقدار فرشی که می بینید حدود ١٠ - ١٥٪ آن‌ها از بازار آمده‌اند از آن طرف در صادرات، ترکی که از سال ٧٧ برای صادرات بیان می کنند ١٠٪ کاهش را نشان می‌دهد. با وجد اینکه در سال ٨٣ در گمرک تعرفه های گمرکی بین ١٠ - ٢٠٠٪ افزایش پیدا کرد. این نشان دهنده یک کاهش مضاعف است. به بازار ورود می کنید و می‌بینید که بیش از ٥٠٪ کاهش داد و ستدی داشته است. شما که اهل تحقیق هستید الان این توجه به شما دست می دهد که خود بازار در حال حذف شدن است.

در مورد نمایشگاه چند نکته دیگر هست که دانشجویان باید نقد کنند. یکی اینکه می گویند نمایشگاه بین‌المللی. ما که بین‌المللی نیستیم چرا دانشجویان این موضوع را نقد نکرده‌اند. حالا آمده اند نمایشگاه بین‌المللی را عرضه کنند و هر سال نقصان داشته‌اند. چرا تحقیق نکنیم که در سال آینده بخش خصوصی نمایشگاه را اداره کند. شما چرا مجری نباشید که این همه نیروی جوان و توانمند دارید. بزرگترین افتخاری که امروز نصیب شماست این است که اساتید دانشگاهی شما در قسمت اجرا سمت‌های عالی دارند و این بسیار برای شما با ارزش است. یقیناً در شما توانایی دیده نشده که مسئولیت داده نشده است. در خودتان توانایی ایجاد کنید. نمایشگاه یکی از جاهایی است که شما باید بگیرید.

مرحوم حسین عظیمی در همایش کاشان چشم اندازی را مطرح کرد که نشان دهنده آن بود که جایگاه اقتصادی فرش ایران در جهان رو به از دست رفتن است. آقای فرشاد مومنی هم حرف ایشان را با بررسی و تحقیقات در سال ٨٣ در روزنامه شرق انتشار داد و دغدغه سنگینی را برای مسئولین فرش ایجاد کرد که آیا مسئولین و دست اندرکاران نسبت به این نظریه و نظریات راجع به آن‌ها چگونه می خواهند برداشت کنند. فرش را به کجا می خواهند ببرند؟ فرش را به آن جا ببرند که سوبسید به آن بدهند. در پاسخ به این نظریه گفتیم روند تاریخ جوری است که وقتی از کشاورزی به صنعتی رود صنعت خاصیت و طبیعتش تولید انبوه برای سرشکن کردن هزینه‌هاست. بعد همه سرمایه به کالا تبدیل می شود ولی یک روزی عوارض اجتماعی ایجاد می کند. شرق این نظریه را در حالتی که هنوز روسیه در مقام کشاورزی بود به عنوان انقلاب کمونیستی مطرح کرد. غرب برداشت دیگری کرد. وقتی غرب دید حرف منطقی است و این رفتار آنها را به آن جا می‌رساند، رفتار را تغییر داد و استعمار را به استثمار تبدیل کرد. شما دانشجویان کجای این نظریه و روند و نتیجه آن می خواهید بایستید. پس این ها همه در نظریه‌های جهان می چرخد و باید راه‌ها را بر اصل فلسفه و منطق اداره کنید نه با شعار . باید به جایی برسیم که شما به عنوان توانمندان این جامعه قرار بگیرید که بشود مدیران تصمیم گیر روی شما اتکا کنند.

پیام‌تبریک

هیات مدیره انجمن انتصاب آقای دکتر سید جلال الدین بصام را به سمت مدیر عامل و رییس هیات مدیره شرکت سهامی فرش ایران را به ایشان تبریک و تهنیت گفتند.

در این پیام ، انجمن علمی فرش ایران آمادگی خود را برای همکاری در زمینه های علمی و فرهنگی فرش و ارتقای این هنر صناعی اعلام نموده است.

آشنایی با دانشگاه ها و ... ادامه از صفحه ٥

مجموعه کارهای دانشجویان در زمینه طراحی فرش، طراحی گلیم، بافت فرش و رنگرزی خامه حضور دارد.

برگزاری همایش بین المللی فرش دستباف در شهریور ماه ١٣٨٢ از نقاط عطف فعالیتهای گروه فرش مؤسسه اردکان بوده که نتایج قطعنامه آن و مجموعه مقالات آن گویای عظمت و پر باری آن همایش است

مقایسه گروه های ..... ادامه از صفحه ٤

ایران)

تکنولوژی عمدتاً پیچیده است و لذا وابستگی این صنایع به خارج کشور زیاد است و طبعاً با تحولات شدید ارزی بیشترین ضربه را متحمل می‌شوند.

مدیریت کاملاً تفکیک شده و تصمیمات استراتژیک در جلسات هیات مدیره اتخاذ می‌شود.

نامه‌ها

آقای رضا دارایی کارشناس کمیته امداد امام خمینی (ره) کرمانشاه ما را مورد تفقد قرار داده و با بیان این که هنر نشانه سمبل و آداب و تمدن و فرهنگ یک ملت است و ایرانیان از زمانهای دور تا به امروز این صنعت ارزشمند را تحت هر شرایط ممکن حفظ و نگهداری نموده اند اظهار امیدواری کرده اند که دست اندرکاران این فن در فکر بهتر نمودن این وضعیت باشند.

خانم ندا جوادی از مشهد ضمن اظهار محبت به انجمن و خبرنامه آن پیشنهاد نموده اند که همایش ها و نمایشگاه ها فقط در تهران برگزار نشود و همچنین شعبه ای از انجمن در شهر مشهد نیز تشکیل شود. به اطلاع این عضو محترم انجمن می رسانیم که در نظر است همایش بعدی دانشجویی در شهر تبریز برگزار شود و شاید سال های بعد در مشهد برگزار شود. همچنین با تصویب آیین نامه نحوه تشکیل شعبه انجمن در مناطق، چنانچه افراد واجد شرایط در آن منطقه اعلام آمادگی نمایند، شرایط برای این موضوع نیز مهیا است.

گزارش

چهاردهمین نمایشگاه بزرگ فرش ایران

چهاردهمین نمایشگاه فرش دستباف ایران در روز سه شنبه اول شهریور ۸۴ در محل دائمی نمایشگاه های بین المللی تهران گشایش یافت. در مراسم افتتاحیه نمایشگاه، کریمی مدیر عامل شرکت سهامی فرش ایران، خسرو تاج معاون وزیر بازرگانی و اکبر هریسچیان رئیس اتحادیه صادر کنندگان فرش ایران حضور داشتند و هر کدام در خصوص فرش و اهمیت آن و برنامه های بعدی در مورد این هنر سخنرانی کوتاهی داشتند.

در این نمایشگاه ۳۶۰ شرکت و موسسه تولیدی و صادراتی و همچنین شرکت های تعاونی فرش دستباف حضور داشتند. نمایشگاه فرش دستباف در فضایی به وسعت ۲۲ هزار متر مربع برپا شد که غرفه انجمن علمی فرش ایران در سالن ۴۱ (هنرمندان) قرار داشت.

سردار طلایی، فرمانده نیروی انتظامی تهران، از نمایشگاه فرش دیدن کردند. در غرفه انجمن، الله داد و عابد از اعضای هیات مدیره انجمن و جمعی از اساتید و دانشجویان رشته فرش حضور داشتند.

در روز دوم نمایشگاه، سومین هم اندیشی مدیران گروههای فرش دانشگاهها و موسسات و مسئولین گروهها و کمیته ها و اعضای هیات مدیره انجمن علمی فرش ایران در محل غرفه مرکز ملی فرش ایران برگزار شد. چیت سازیان رئیس انجمن، الله داد نایب رئیس انجمن، عابد عضو هیات مدیره انجمن، قادری مدیر کمیته آمار و اطلاعات، مجابی مدیر گروه مواد اولیه، نکویی مدیر گروه طرح و نقش، فریه زهرا مدیر کمیته آموزش و پژوهش، صمیمی اول از گروه فرش دانشگاه آزاد بیرجند، اربابی از دانشگاه هنر تهران و مدیر گروه بافت انجمن، تیموری از مجتمع آموزش جهاد کشاورزی آذربایجان شرقی، شریفی از مجتمع آموزش جهاد کشاورزی اصفهان، کیانی از دانشکده هنر اصفهان، حمزه نیان از مجتمع آموزش جهاد کشاورزی استان سمنان، پور نامی از دانشگاه هنر تبریز، کریمشاهی بازرس انجمن، نیکخواه از دانشگاه باهنر کرمان، فائزه قادری از سایت اطلاع رسانی فرش، شوکتی باشگاه خبرنگاران جوان، امیری سایت علمی پژوهشی راگ آرت در این جلسه حضور داشتند.

در غرفه مرکز ملی فرش کارگاه آموزشی ارزیابی کیفیت و کارکرد ابزار های جدید بافت مناسب با ویژگیهای جسمی بافندگان توسط خانم جمالی و سخنرانی دکتر پژوهان در مورد تحولات جهانی اقتصاد و صنعت فرش دستباف برگزار شد. در غرفه انجمن عضو گیری، پاسخ به سوالات مراجعه کنندگان، فروش کتاب انجمن، توزیع خبر نامه انجمن و فراخوان مقالات علمی پژوهشی صورت می گرفت.

در روز سوم نمایشگاه، دکتر آشوری و اربابی در خصوص انتخاب غرفه نمونه دانشجویی در غرفه انجمن حضورداشتند. قادری و استاد افسری کاشانی در غرفه انجمن حضور یافته و جلسه کوتاهی با جمعی از دانشجویان فرش داشته که در خصوص طراحی صحبت می شد. در غرفه مرکز ملی کارگاه آموزشی مقایسه کیفیت رنگهای مصنوعی استاندارد و غیر استاندارد و مورد مصرف در کارگاه های رنگرزی خامه قالی توسط مهرورزان برگزار شد.

در روز چهارم نمایشگاه، در غرفه مرکز ملی فرش فروغ اسماعیلی در خصوص فرش ورامین و مسیح موسوی زادگان در خصوص حفاظت و مرمت فرش و بافته ها کارگاه آموزشی برگزار نمودند. همچنین مصطفی چیت ساز، رئیس اتحادیه صنف فرش فروشان تهران، تحت عنوان بررسی وضعیت اشتغال فارغ التحصیلان رشته فرش دستباف در صنعت فرش ایران با دعوت انجمن و کمیته دانشجویی انجمن کارگاه آموزشی برگزار کردند که با استقبال بسیار روبرو شد.

در روز پنجم نمایشگاه، سفیر بحرین دکتر صالح الصالح از نمایشگاه بازدید کرد و خواستار برگزاری این نمایشگاه در کشورش شد. با همکاری انجمن، کارگاه آموزشی به بافی توسط الله داد و عابد در غرفه مرکز ملی فرش برگزارشد و در غرفه انجمن نشست بررسی نقش و جایگاه کامپیوتر در طراحی فرش دستباف با حضور آقایان قادری، علی خلیقی طراح فرش، محمد دل آسا طراح و مسئول آموزش طراحی نقشه فرش، فرزین حریری مدیر عامل شرکت نرم افزار بوریا، فائزه قادری مهیر اجرائی کارپتور، زهرا تیموری طراح و فارغ التحصیل کارشناسی فرش، زهره موسویان طراح فرش و فارغ التحصیل صنایع دستی، نرجس خاتون حیدری طراح و فارغ التحصیل صنایع دستی برگزارشد.

کارگاه آموزشی روش های شور قالی نیز توسط سید علی مجابی و ناظری در غرفه مرکز ملی فرش برگزار شد.

در ششمین روز نمایشگاه، پیگیری کارهای انتخاب غرفه نمونه که در روز آخر انجام خواهد شد. کارگاه آموزشی تحت عنوان گبه فارسی توسط هانیه عالمی و سارا یار محمدی در غرفه مرکز ملی برگزار شد. برگزاری کارگاه آموزشی روش ثبت طرح ها و نقوش فرش دستباف ایران به منظور حمایت از حقوق مالکیت معنوی توسط حجت خادمی و غلامرضا معتمدی در غرفه مرکز ملی فرش برگزار شد.

در روز هفتم به ابتکار انجمن و برای نخستین بار جلسه‌ای در خصوص نحوه انتخاب غرفه نمونه دانشگاهی با حضور ۶ تن از داوران ، علیرضا قادری، استاد مهدی لی، استاد زارع، علیرضا لطفی، رضا ظهیری و زهره موسویان در غرفه انجمن برگزار شد و پس از بازدید از غرفه های دانشگاهی که جمعا ۶ دانشگاه بود دانشگاه هنر تهران انتخاب شد. لوح تقدیر به مسئول غرفه دانشگاه هنر تهران توسط آقای عابد اهدا گردید.

در غرفه مجاور انجمن مراسم یاد بود از اساتید فرش با سخنرانی کوتاهی از رضی میری، محمد صیرفیان، رحیم مشالی و جمعی از هنرمندان و اساتید و دانشجویان و تولید کنندگان و تاجران فرش برگزار شد.

در ساعتهای آخر کار نمایشگاه، دکتر میرکاظمی وزیر جدید بازرگانی از نمایشگاه و سالن هنرمندان دیدن کرده اند.

در نمایشگاه چهاردهم فرش ایران، حضور مسئولین، دانشجویان، بازدید کنندگان، خریداران داخلی و خارجی کمرنگ بود که به دلیل عدم تبلیغات، امکانات، برنامه ریزی مناسب و اجرائی دقیق آن و... بالا بودن هزینه مالی مربوط بود که حضور دانشجویان و فارغ التحصیلان فرش را در مکان هایی که باید حضور داشته باشند را با مشکلات رفاهی، امکانات و مالی....روبرو کرده بود. عدم همکاری مسئولین دانشگاهها و ریاست دانشگاه جهت گرفتن غرفه برای رشد دانشجویان و مطرح شدن خود دانشگاه نیز از جمله این عوامل می تواند مطرح شود. در عین حال، حضور انجمن علمی فرش ایران و مسئولین آن نسبت به سال گذشته خوب بود.

اولین نمایشگاه و جشنواره دستبافته‌های عشایری

گفتگو و مصاحبه از سارا ایران نژاد، خبرنگار اقتصادی انجمن

از تاریخ ۶ تا ۱۹ مهر ۱۳۸۴ در محل دائمی نمایشگاه شرکت سهامی فرش ایران و با همکاری شرکت بین المللی جشنواره ها در زمینی به مساحت ۲۰۰۰ متر مربع دایر گردید. در این نمایشگاه، که از سال ۱۳۷۷ در استانهای مختلف تشکیل می شد، ۲۰ تولید کننده مشارکت داشته و بیش از ۶۵ هزار نفر از آن بازدید نمودند. ۲۵ درصد بازدید کنندگان را خارجیان تشکیل دادند.

در کنار این نمایشگاه، سمیناری در خصوص فرش های عشایری با حضور ۲۵ کارشناس و استاد با همکاری انجمن علمی فرش برگزار شد. از دیگر فعالیت های جنبی نمایشگاه، نواختن موسیقی محلی، برپایی سه سیاه چادر و یک سفید چادر و همچنین نمایش زنده بافت قالی توسط بافندگان در سیاه چادرها بود.

محمد زادآکیری مدیر عامل شرکت بین المللی جشنواره ها طی مصاحبه با خبرنگار خبرنامه هدف شرکت را طبقه بندی نمایشگاهها اعلام نموده و بیان داشتند که توسط برگزاری این نمایشگاهها باید به صنعت فرش کمک کنیم. الله داد از انجمن

ادامه در صفحه۸

اولین نمایشگاه .... ادامه از صفحه ۷

علمی فرش ایران به خبرنگار خبرنامه گفت: «در مجموع، برگزاری این نمایشگاهها برای صنعت فرش مفید است. با ورود به این نمایشگاه انسان احساس آرامش خاصی داشت چون این فرش ها تا حدود زیادی از طبیعت الهام گرفته و بیشتر از رنگهای طبیعی استفاده کرده اند و طرحها ذهنی باف هستند. یقینا گسترش اینگونه نمایشگاهها در سطح کشور و خارج از کشور می تواند در معرفی فرش کشور موثر باشد.» برادران لطفی، یکی از تولید کنندگان شرکت کننده در این نمایشگاه، شرکت در این نمایشگاهها را برای شناساندن هنرهای اصیل ایران زمین بسیار مفید شمرده و گفت: «در این نمایشگاه هدف چیز دیگری است و کار دستبافته های عشایری ارتباطی به قیمت بازرگانی و تجارتی نباید داشته باشد. هدف اینگونه نمایشگاهها نباید پول درآوردن باشد.» علیرضا میاشری، یکی دیگر از شرکت کنندگان در این نمایشگاه از ویژگی های بسیار مهم را احیای طرحهای با اصالت برشمرده و گفت: «در کل باید روزی بیاید که مردم بدانند فرشهای با اصالت ایرانی همین فرشهای روستایی و عشایری هستند.»

تاسیس انجمن ایرانی اخلاق در علوم و فناوری

انجمن ایرانی اخلاق در علوم و فناوری به همت تنی چند از استادان و پژوهشگران از زمستان سال ۸۳ فعالیت خود را شروع نمود. این انجمن به منظور اعتلای موازین اخلاقی و معنویت در مجامع مختلف علمی، اجرایی و تخصصی کشور و فرهنگ عمومی جامعه تشکیل شده است. علاقمندان برای کسب اطلاعات بیشتر در خصوص این انجمن و نحوه عضویت همکاری با آن می توانند با دفتر انجمن علمی فرش و یا سایت آن انجمن به نشانی http://iranethics.irost.org مراجعه کنند

پیام تبریک

انجمن علمی فرش ایران با ارسال پیام های جداگانه ای کسب رای اعتماد آقایان صفار هرندی را برای وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دکتر میرکاظمی را برای وزارت بازرگانی و دکتر زاهدی برای وزارت علوم، تحقیقات و فناوری از سوی مجلس شورای اسلامی رابه ایشان تبریک و تهنیت گفته و برای ایشان آرزوی توفیق نمودند. هیات مدیره انجمن همچنین انتصاب آقایان دکتر فرجی به سمت معاون وزیر بازرگانی و رئیس مرکز ملی فرش ایران و رحیم مشاعی به سمت معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان میراث فرهنگی را به ایشان تبریک و تهنیت گفتند.

در این پیام ها، انجمن علمی فرش ایران آمادگی خود را برای همکاری در زمینه های علمی و فرهنگی فرش و ارتقای این هنر صناعی اعلام نموده است.

معرفی کتاب

اصول طراحی و نقوش سنتی

در راستای تامین متون آموزشی که باید در فرآیند آموزش دانشجویان از آن استفاده شود، موسسه آموزش عالی علمی- کاربردی جهاد کشاورزی این کتاب را منتشر نموده است. این کتاب به دلیل ویژگی کاربردی بودن همگام با آموزش رسمی و کلاسیک، بیشتر محتوا و روش های آموزشی را در متن آموزشی متجلی ساخته است.

در هنر و صنعت فرش، دو نوع طراحی قابل توجه وجود دارد. یکی طراحی سنتی و دیگری طراحی طبیعت. وقتی بخواهیم طراحی طبیعت را شروع کرده و ادامه دهیم لازم است از لحاظ عینی، مسائل طبیعی نقوش، احجام و ... را روی فرش ایجاد نماییم.

برای این کار نیاز به قدرت تجسم، تشخیص صحیح طبیعت مورد نظر و برداشت تخیل زیاد می باشد. به همین دلیل تعریف تصویر، رسم تصاویر، انواع خطوط و صفحات هفتگانه که در طبیعت وجود داشته و پایه و اساس ترسیمات هندسی را تشکیل می دهند و با پیشرفت های چشمگیری که در زمینه علوم مختلف پدیدار گشته، هنوز کاربرد این خطوط و سطح به قوت خود باقی است. بنابراین دانشجویان رشته فرش لازم است تا از طریق پادگیری خطوط و صفحات مذکور و رسم آنها روی صفحات سه گانه تصویر، قدرت تفکر و تخیل خود را افزایش داده تا بتوانند با ذهنی بارور و اندیشه ای برتر، قدم در جهت طراحی سایر قسمت های فرش بردارند.

در فصل اول این کتاب، ترسیم های هندسی شامل انواع خطوط، وضعیت دو خط در فضا نسبت به یکدیگر، تقسیم زاویه و پاره خط، تقسیم دایره و روش رسم بیضی مورد بحث قرار گرفته است. ترسیم قوس های مختلف شامل قوس های غیر مشخص، قوس های محرابی، قوس های ترکیبی، قوس خط ابرو، قوس پنج و هفت، قوس گنبدی، قوس حلزونی یا اسپیرال، بند، قوس نیم بیضی، چند پر و ربع دایره از مواردی است که در فصل دوم ذکر شده اند. فصل سوم به انتقال، انعکاس، دوران پرداخته و در فصل چهارم گره، نظام های ساده هندسی و نقوش هندسی به دانشجویان آموزش داده می شود.

نویسنده کتاب آقای محمود مرجانی است و آقای جعفر قلی دادخواه ویرایش آن را بر عهده داشتند. آقای علی رنجبر از گروه فرش مرکز آموزش اراک نیز در ارسال مطالب و ترسیم حدود ۱۱ صفحه این اثر همکاری داشته اند. این کتاب در سال ۱۳۸۳ در ۱۶۰ صفحه و با دارا بودن ۳۳۳ تصویر سیاه و سفید با شمارگان ۱۵۰۰ و با قیمت ۱۲۰۰۰ ریال توسط انتشارات موسسه آموزش عالی علمی- کاربردی جهاد کشاورزی منتشر شده است.

ضرب المثل های فرشی

فرش سنجاب سمندر توده خاکستر است

مسند الیال عاشق گلخن دیوانگی است (امیر علیشیر)

فرشش زمین است، لحافش آسمان. / نظیر آه ندارد که با ناله سودا کند. یا زیراندازش زمین و رواندازش آسمان.

قالی را تا بزنی گرد در می آید، رعیت را تا بزنی پول.

حصیر و محمد نصیر. / یعنی آه در بساط ندارد.

حر از جل ز اطلس بپوشد حر است. / در مورد ناکسانی گفته می شود که به مالی رسیده باشند.

در زمستان به جل بهتر از یک دسته گله.

هفت فروش در گلیمی بخسبند و دو پادشاه در اقلیمی نگنجند.

سفره بی نان جله، کوزه بی آب گله. / هرچیزی باید خاصیتی داشته باشد.

سگ چبه که پشمش چبه باشد. / مانند هورچه چبه که کله پاچه اش باشد.

سگی که برای خود پشم نمی کنه، برای دیگران کشک نخواهد کرد.

سیب مرا خوردی تا قیامت ابریشم پس بده. / در موردی گفته می شود که محبت کوچکی به کسی بکنند و از او انتظار جبران فراوان داشته باشند.

کلاهش پشم نداره. / یعنی کاری ازش برنمی آید یا کسی از او حساب نمی برد.

هر چه رشتیم پنبه شد.

خبرنامه انجمن علمی فرش ایران
صاحب امتیاز:
انجمن علمی فرش ایران
مدیر مسئول: محمد رضا عابد
سردبیر: سید جلال الدین بصام
گرافیست و صفحه آرا:
امیر حسین پیروی
۱۳۶۱-۱۳۱۲۵
آدرس: تهران، صندوق پستی
انجمن علمی فرش ایران
لطفا نظرات، انتقادات و پیشنهادات خود را به آدرس خبرنامه ارسال فرمائید.